

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ МОТОРИКИ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	8
1.1 Розвиток дітей з затримкою психічного розвитку з точки зору педагогів і психологів	8
1.2 Особливості розвитку дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку із ЗПР	12
1.3 Образотворча діяльність як засіб розвитку дрібної моторики дітей дошкільного віку з ЗПР	20
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВИВЧЕННЯ РОЗВИТКУ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ЗПР	27
2.1 Виявлення рівня розвитку дрібної моторики дошкільників із ЗПР	27
2.2 Корекційне значення образотворчого мистецтва у розвитку дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку і з ЗПР	37
2.3 Результати корекційно-розвивальної роботи	51
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ	

РЕФЕРАТ

магістерської роботи на тему: **“Розвиток дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку з ЗПР засобами образотворчого мистецтва”**.

Студентки магістратури **Кузнєцова Наталія Анатоліївна**.

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Житнік Т. С.

Об’єкт дослідження: розвиток дрібної моторики в дошкільників із затримкою психічного розвитку.

Предмет дослідження: образотворча діяльність як засіб розвитку дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку із затримкою психічного розвитку.

Мета дослідження: виявити вплив образотворчого мистецтва на розвиток дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку із затримкою психічного розвитку.

Відповідно до мети були визначені основні **завдання** нашого дослідження.

1. Проаналізувати теоретичні аспекти проблеми розвитку дрібної моторики в роботах фахівців.

2. Виявити особливості розвитку дрібної моторики в дошкільників з затримкою психічного розвитку.

3. Дослідити вплив образотворчої діяльності на розвиток дрібної моторики дошкільників з затримкою психічного розвитку.

4. Розробити рекомендації для педагогів, з корекції дрібної моторики для дітей середнього дошкільного віку із затримкою психічного розвитку.

Загальний зміст

Робота присвячена проблемі розвитку дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку з ЗПР засобами образотворчого мистецтва.

У першому розділі **“ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ МОТОРИКИ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ”** на основі аналізу психолого-педагогічної літератури висвітлено основні проблеми розвитку дрібної моторики дошкільників з ЗПР, форми і методи розвитку. Проаналізовано теоретичні аспекти проблеми розвитку дрібної моторики в роботах фахівців; виявлено особливості розвитку дрібної моторики в дошкільників з затримкою психічного розвитку; досліджено вплив образотворчої діяльності на розвиток дрібної моторики дошкільників з затримкою психічного розвитку.

Серед основних засобів навчання образотворчої діяльності важливе місце займає педагогічне малювання – виконання малюнків педагогом. Ефективність цього способу безперечна і підтверджується як практикою, так і психолого-педагогічними дослідженнями.

У другому розділі **“ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВИВЧЕННЯ РОЗВИТКУ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ЗПР”** показані

результати експериментального дослідження особливостей розвитку дрібної моторики у дошкільників з ЗПР на заняттях з образотворчої діяльності, розроблено рекомендації для педагогів, які в подальшому зроблять позитивний вплив на розвиток дрібної моторики дітей середнього дошкільного віку із затримкою психічного розвитку.

Основне завдання розвитку дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку з ЗПР полягало в тому, щоб зробити доступними і легко здійсненними всі завдання, пов'язані з необхідністю використання дрібної моторики рук на заняттях з образотворчої діяльності. Досягти цього можна лише шляхом поступового переходу від простих до більш складним для дитини завданнях під час оволодіння ними різних видів діяльності, зокрема зображувальної. Корекція порушень дрібної моторики, властивих дітям з ЗПР здійснюється шляхом виборчого впливу на порушені або ослаблені функції дітей, шляхом систематичного виховання і вдосконалення у них організованості, точності, вмінню активно і зосереджено виконувати запропоновані завдання.

У висновку наведено загальні результати даного дослідження, що підтверджують положення гіпотези.

За результатами дослідження сформульовано висновки:

1. Проаналізовано теоретичні аспекти проблеми розвитку дрібної моторики в роботах фахівців. Розвиток навичок дрібної моторики важливий тому, що все подальше життя людина використовує точні, координовані рухи рук і пальців, що необхідні, щоб одягатися, малювати і писати, а також виконувати безліч різноманітних побутових і навчальних дій.

Дрібна моторика активно взаємодіє з увагою, мисленням, координацією, спостережливістю, уявою, пам'яттю (зорової і рухової). У головному мозку людини центри, що відповідають за мову і рухи пальців рук, знаходяться зовсім поруч. А величина проекції руки, розташованої в корі головного мозку, займає біля третини всієї рухової проекції. Саме ці два вже підтверджених наукових фактів дозволяють розглядати руки як «орган мови» нарівні з артикуляційним апаратом. Ось чому, навчаючи дитину мови, недостатньо тільки тренувань артикуляції, розвиток рухів пальців рук просто необхідний. Справа в тому, що в головному мозку людини центри, ті, що відповідають за мову і рухи пальців рук розташовані дуже близько. Стимулюючи тонку моторику і активізуючи тим самим відповідні відділи мозку, ми активізуємо і сусідні зони, що відповідають за мову.

Розвиток дрібної моторики дитини дрібних рухів і пальців рук в психології має велике значення, і розцінюється як один з показників психічного розвитку дитини.

2. Виявлено особливості розвитку дрібної моторики у дошкільників з затримкою психічного розвитку

Аналіз теоретичних джерел щодо розвитку дрібної моторики у дітей із ЗПР показали, що проблема є актуальною та відповідає потребам сьогодення.

Дрібна моторика в житті і діяльності дитини багато різних функцій: активізує психологічні та фізіологічні процеси, сприяє організованому і цілеспрямованому відбору інформації, відповідно до актуальних потребам, забезпечує виборчу і тривалу зосередженість на об'єкті або діяльності.

Притаманні дітям порушення дрібної моторики перешкоджають формуванню у них цілеспрямованості у поведінці і діяльності, різко знижують їхню працездатність і тим самим значно ускладнюють організацію навчально-виховного процесу в ЗДО. У зв'язку з цим, актуальними є пошуки шляхів і методів, що сприяють корекції та розвитку дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку з затримкою психічного розвитку.

3. Досліджено вплив образотворчої діяльності на розвиток дрібної моторики дошкільників з затримкою психічного розвитку. Мистецтво та художня діяльність несуть естетичне відображення дійсності у різних художніх образах, які діють на свідомість, почуття та емоції дитини, виховують певне ставлення до явищ життя, допомагають глибше, повніше пізнати дійсність, забезпечують у дошкільників уміння бачити типове, характерне, узагальнювати явища, за якими спостерігають, формують художній смак, здатність зрозуміти, відрізнити, оцінити прекрасне не лише у мистецтві, але й у навколишній дійсності. Це твердження обумовлене тим, що мистецтво не лише загострює почуття прекрасного, але й пробуджує моральні почуття особистості, сприяє формуванню нового, більш високого розуміння речей, що може проявитись у її вчинках та поведінці. Образотворче мистецтво дозволяє дитині середнього дошкільного віку добре розглянути предмети: визначити його форму, будову, характерні деталі, колір, положення в просторі, сконцентрувати свою увагу на руці. Бажання передати в малюнку подібність з зображуванним об'єктом змушує дитину помічати в ньому такі властивості і особливості, які, як правило, не стають об'єктом уваги при пасивному спостереженні. Під час занять малюванням діти починають краще робити порівняння, легше встановлювати схожість і відмінність предметів, взаємозв'язок між цілим і його частинами. Можна зробити висновок, що твори живопису мають велике пізнавальне та виховане значення, вони впливають на формування особистості дитини в цілому, на формування інтелектуальної культури, розвитку усіх пізнавальних процесів.

4. Розроблено рекомендації для педагогів, з корекції дрібної моторики для дітей середнього дошкільного віку із затримкою психічного розвитку.

Основне завдання розвитку дрібної моторики у дітей середнього дошкільного віку з ЗПР полягало в тому, щоб зробити доступними і легко здійсненними всі завдання, пов'язані з необхідністю використання дрібної моторики рук на заняттях з образотворчої діяльності. Досягти цього можна лише шляхом поступового переходу від простих до більш складним для дитини завданнях під час оволодіння ними різних видів діяльності, зокрема зображувальної. Корекція порушень дрібної моторики, властивих дітям з ЗПР здійснюється шляхом виборчого впливу на порушені або ослаблені функції дітей, шляхом систематичного виховання і вдосконалення у них

організованості, точності, вмінню активно і зосереджено виконувати запропоновані завдання.

Таким чином, під час нашого експериментального дослідження робоча гіпотеза знайшла своє часткове підтвердження. Цілі і завдання дослідження виконано. Тим не менш, проблема розвитку дрібної моторики дітей середнього дошкільного віку з ЗПП залишається актуальною на сьогоднішній день. Тому ми вважаємо, що розроблені нами рекомендації, підібрані вправи з образотворчої діяльності, спрямовані на розвиток дрібної моторики, нададуть допомогу педагогам, батькам, вихователям в усуненні цих порушень у дітей в умовах ЗДО.

Отримані в процесі дослідження результати можуть бути використані в плануванні та організації навчально-виховного процесу у закладах дошкільної освіти, у родинному вихованні, у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників дошкільної освіти.

Рік виконання магістерської роботи – 2022 р.

Місце виконання – кафедра дошкільної освіти і соціальної роботи Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Дипломна робота складається з вступу, двох розділів, висновків, списку літератури та додатку. Загальна кількість сторінок – 66, з них – 60 основного тексту. Загальна кількість використаних джерел – 43, додатків – 3 (представлені зразки використаних методик, роботи дошкільників).

SUMMARY

Nataliya Kuznetsova. Master's thesis: «Development of fine motor skills in children of middle preschool age with special needs by means of visual arts» was performed at the Department of Preschool Education and Social Work of the Educational and Scientific Institute of Socio-Pedagogical and Art Education of Melitopol State Pedagogical University named after Bohdan Khmelnytsky.

Scientific leader: candidate of pedagogical science, associate professor of Zhytnik Tetiana.

In the first chapter, based on the analysis of psychological and pedagogical literature, the main problems of the development of fine motor skills of preschoolers with special needs, forms and methods of development are highlighted. The theoretical aspects of the problem of the development of fine motor skills in the works of specialists are analyzed; peculiarities of the development of fine motor skills in preschoolers with mental retardation were revealed; the impact of visual arts on the development of fine motor skills of preschoolers with mental retardation was investigated.

Among the main means of teaching visual arts, an important place is occupied by pedagogical drawing - drawing by a teacher. The effectiveness of this method is indisputable and is confirmed both by practice and psychological and pedagogical research.

The second chapter shows the results of an experimental study of the peculiarities of the development of fine motor skills in preschoolers with special needs during art classes, developed recommendations for teachers, which in the future will have a positive impact on the development of fine motor skills in middle-school children with mental retardation.

The main task of developing fine motor skills in middle-school-age children with special needs was to make accessible and easily feasible all the tasks related to the need to use fine motor skills of hands in visual arts classes. This can be achieved only through a gradual transition from simple to more difficult tasks for the child while mastering different types of activities, in particular visual ones.

Correction of fine motility disorders characteristic of children with SEN is carried out by selective influence on impaired or weakened functions of children, by systematic education and improvement of their organization, accuracy, ability to actively and concentratedly perform the proposed tasks.

In the conclusion, the general results of this study are given, which confirm the position of the hypothesis.

Key words: visual arts, preschool children, mental retardation, fine motor skills and sensory development.